

Krajina naší vlasti – krajina domova

Podobně jako máme úctu k státním symbolům, mějme úctu i ke krajině, která je symbolem našeho domova a naší vlasti. Bud' me si vědomi společné odpovědnosti za její stav. Krajina je dědictvím, které jsme získali a které poté, co se do něj zapíšeme, předáme našim potomkům.

Podzim je v Česku tradičně spojen s oslavou tří významných státních svátků: Dne české státnosti v září, Dne vzniku samostatného československého státu v říjnu a Dne boje za svobodu a demokracii v listopadu. Oslavy státních svátků by bezesporu měly být celospolečenskými událostmi. Právě jimi totiž můžeme vyjádřit úctu k naší vlasti, našim předkům a společně sdíleným hodnotám, za které mnozí z nich neváhali položit život. Uskutečnění a průběh oslav je projevem nejen závaznosti tradice, ale i naší úcty k tradici.

Užívání symbolů, hudba, přítomnost ústavních činitelů, pochodující vojenské šiky dokládají, že funkcí oslav je i stimulace a gradace vlastenectví. V jejich průběhu se posilují emotivní pouta, a to nejen mezi členy společenství, které obývá „naši“ zemi, ale posiluje se i vědomí vztahu občanů k vlasti, v níž se narodili, ve které žijí, v níž žili jejich předci nebo kterou vzali za svou. (Není bez zajímavosti, že české státní svátky – a mnohdy daleko procítěněji než my – slaví i naši krajané žijící v zahraničí.)

Zamysleli jste se někdy nad státními symboly Česka? Vážnost chvíle nám nejčastěji připomínají státní vlajky, které dnes bohužel většinou vlají pouze na veřejných budovách, ale také státní hymna, kterou máme možnost hned několikrát v průběhu svátečních dnů slyšet z médií. Jistě, nad významem symbolů máme příležitost zamýšlet se vždy, když vidíme vztyčený státní vlajku nebo když zazní první tóny státní hymny. Dosud mi znějí v uších slova

Ivana Medka, který se nad státními symboly zamýšlel u příležitosti Dne české státnosti před dvěma lety (Medek 2008) a státní hymnu popsal jako vyznání české krajiny.

Na předchozích stranách tohoto čísla Geografických rozhledů jste byli informováni o možnostech různých pohledů na krajinu a o přístupech jejího hodnocení. Vedle krajiny „historické“, „přírodní“, „současné“ však čtenáře jistě zaujmou oddíly „Krajina jako dědictví“ či „Krajina v umění“. Právě tyto strany atlasu dokládají, že tak, jako se mění náš vztah k státním svátkům, hymně, symbolům, mění se i vztah společnosti i jedince ke krajině. Právě v mapách vztahujících se k dědictví člověka zaujme až neuvěřitelný podíl na straně jedné legislativní ochraně podléhajících oblastí, na straně druhé devastovaného dědictví. Zaujme i rozdíl mezi stářím kulturně-historického dědictví a dědictví přírodního, které je soustředěno zejména v oblastech, které prošly radikálními změnami v období po druhé světové válce (téměř 40 % pohraničních území dosídlených po odsunu českých Němců se dnes chrání; Rašín 2010).

Na území Česka je mnoho krajin. Přesto v představách každého z nás existuje jedna česká krajina. Ta, o které zpíváme v hymně. Ta, ve které žijeme, pracujeme, odpočíváme, kterou sdílíme s našimi rodiči, dětmi, kolegy, spolužáky. Krajina naší vlasti. Co však pro nás znamená krajina naší vlasti? A to nejen ve sváteční čas? Zamysleli jste se někdy nad obsahem písně Kde domov můj?

O které krajině vlastně zpíváme? Každý z nás si ji vybavíme a vnímáme po svém.

Vnímání krajiny je individuálním a subjektivním vnímáním žitého prostoru. Zrcadlí se v něm i krajina zprostředkovaná školním vzděláváním, rodinou, médii (včetně internetu), cestopisy, vyprávěním těch, kteří krajinu popisují, malují či fotografují a snaží se o její interpretaci. Člověk si velmi těžko představuje krajinu, kterou nenavštívil. Zprostředkovaná zkušenost však může být pokřivená a vždy vypovídá o subjektivním pohledu autora snímku, obrazu, psaného či mluveného slova popisujícího krajinu, o jeho hodnotových postojích, ale i náladě.

Atlas krajiny ČR přímo vybízí k tomu, abychom se trénovali v dovednosti číst mapy a grafické prvky a snažili se vnímat krajinu na základě objektivních a vědeckými metodami zpracovaných faktů. Objektivní stav naší krajiny totiž zdaleka neodpovídá obsahu písně Kde domov můj, na kterou jsme hrdí.

Žijme a jednejme v krajině s vědomím, že krajina, kterou jsme zdědili po našich předcích a kterou obýváme, se vzápětí stane dědictvím. Budou to naši potomci, kteří se budou ptát, proč jsme i my jednali v rozporu s písní Kde domov můj?

Příspěvek vznikl s podporou projektu MŽP ČR č. SK/600/1/03.

*Pavel Chromý, PřF UK v Praze
chromy@natur.cuni.cz*

The Landscape of our Homeland – the Landscape of our Home. The contribution deals with the relation among state symbols of Czechia particularly the anthem and the landscape as heritage and symbol of the homeland. The author points at the difference between subjective perception of the landscape and its objective evaluation. For example the Landscape Atlas of the CR can be used for this purpose.

LITERATURA:

HRNČIAROVÁ, T., MACKOVČIN, P., ZVARA, I. et al. (2009): Atlas krajiny České republiky/Landscape Atlas of the Czech Republic. MŽP České republiky, Výzkumný ústav Silva Taroucy pro krajinu a okrasné zahradnictví, v. v. i., Praha, Průhonice, 332 s.

KUČERA, Z. (2010): Principy a problémy geografického studia krajiny. Disertační práce. UK v Praze, PřF, KSGRR, Praha, 202 s. + příl.
MEDEK, I. (2008): Není to lehká píseň. Slovo o hymně. <http://dences-kestatnosti.vlada.cz/slovo-o-hymne-medek.html> (28. 10. 2010)
RAŠÍN, R. (2010): Krajina česko-rakouského pohraničí: vývoj a dědictví. Disertační práce. UK v Praze, PřF, KSGRR, Praha, 187 s.

Ilustrace na 3. straně obálky: HRNČIAROVÁ, T., MACKOVČIN, P., ZVARA, I. et al. (2009): Atlas krajiny České republiky. MŽP ČR, VÚKOZ, v. v. i., Praha, Průhonice, strana 322.

SOUTĚŽ

Nakreslete obrázek s názvem Krajina naší vlasti, a to tak, aby vystihoval nejen idylická místa, ale i problémy, s nimiž se v naší krajině návštěvník setká. Cílem našeho snažení není ani přilákat turisty ani investory. Cílem není upozornit na místa či krajiny hodné ochrany. Cílem je zachytit krajinu v její celistvosti – tedy v kontrastu „zemského ráje“ a problémů, které se řeší nebo které bychom řešit měli. K obrázku formátu A4 napište krátký text (max. 1000 znaků), vystihující podstatu vašeho díla. Obrázek spolu s textem zašlete do 31. 1. 2011 na adresu redakce Geografických rozhledů. Redakční rada vybere pět nejlepších a vítěze odmění Atlasem krajiny ČR v DVD verzi.

